

බදුකරණයට අදාළ නඩු තීන්දු

AAT අදියර III

CPT - සංස්ථාපිත සහ පුද්ගලික බදුකරණය

2023 ජනවාරි විභාගය

03 වන ප්‍රශ්නය

අනුර, සීමාසහිත කරුණාරත්න සමාගමේ සහකාර ගණකාධිකාරීවරයා වන අතර, 2021/22 තක්සේරු වර්ෂය තුළදී ඔහු වතුගවු බද්ධ කිරීමක් සඳහා රෝහල් ගතවිය. අනුර, සමාගමට දක්වා ඇති හිඟගෙවනාවය සැලකිල්ලට ගනිමින් සීමාසහිත කරුණාරත්න සමාගම විසින් ඔහුගේ වෛද්‍ය බිල්පත ප්‍රතිපූරණය කරන ලදී. තවද, වෛද්‍ය බිල්පත් ප්‍රතිපූරණය, සමාගමේ සියලු සේවකයින් සඳහා සමානව අදාළ නොවේ.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

ක්‍රීබ්ස්ට් එදිරිව දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් (Cribs Vs CIT) නඩු තීන්දුව සහ 2017 අංක 24 දරණ දේශීය ආදායම් පනතේ විධිවිධානයන් පදනම් කර ගනිමින් සීමාසහිත කරුණාරත්න සමාගමෙන් ලැබුණු වෛද්‍ය බිල්පත් ප්‍රතිපූරණය අනුරගේ බදු අයකළ හැකි ආදායමේ කොටසක් වන්නේදැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05)

2023 ජනවාරි විභාගය - යෝජිත උත්තර

තෙවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර :

පරිච්ඡේදය 06 - බදු සම්බන්ධ නඩු තීන්දු

ක්‍රීබ්ස්ට් එදිරිව දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් (Cribs Vs CIT) නඩු තීන්දුවට අනුව, වතු අධිකාරීවරයෙකු වූ අභියාචනාකරු වෛද්‍ය පරීක්ෂණයකට මුහුණ දීමට සිදු වූ අතර ඔහුගේ සුවිශේෂී සේවය අගයමින් සේවායෝජකයා විසින් ප්‍රසාද දීමනාවක් ලෙස සඳහන් කර විශේෂ ත්‍යාගයක් පිරිනමන ලදී, කොමසාරිස් ජනරාල්වරයා විසින් මෙම මුදල, රැකියා ආදායමක් ලෙස තක්සේරු කර ඇති අතර අභියාචකයා ඒ පිළිබඳව විරෝධය පළ කළේය.

එහිදී අධිකරණය තීරණය කළේ,

- 1 ගෙවීම රැකියා ආදායමක් ලෙස සැලකිය නොහැකි පුද්ගලික තැග්ගක් විය.
- 2 ගෙවීම් කරන පාර්ශ්වය විසින් හිතාමතා හෝ අහම්බයක් හෝ වචනයක් තෝරාගැනීම සඳහා අභියාචකයාට දඩුවම් නොකළ යුතුය.
- 3 අභියාචකයා විසින් සමාගමට සපයන ලද දිගු සේවාව ගෙවීම සඳහා වේතනාව වූ නමුත් සලකා බැලීම නොවේ.

සේවකයකුට ඔහුගේ රැකියාවේ ප්‍රතිඵලයක් ලෙස හෝ ඊට අදාළව ගෙවීමක් සිදු කළ පමණින් ගෙවීම බදු ගෙවීමට ප්‍රමාණවත් නොවේ.

මේ අනුව, සේවකයා සමාගමට කළ සුවිශේෂී සේවය සහ ඔහුට වෛද්‍ය ප්‍රතිකාර ලබා ගැනීමට සිදු වූ බව සැලකිල්ලට ගනිමින් ඔහුට ලබා දුන් විශේෂ ත්‍යාගයක් රැකියා ආදායමක් ලෙස සැලකිය නොහැක.

එබැවින්, නඩු විධිවිධාන අනුව මෙය බද්දට යටත් නොවන පුද්ගලික තැන්ගස් ලෙස සැලකිය යුතුය.

කෙසේ වෙතත්, 2017 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනතේ 5 (2) වගන්තියට අනුව, රැකියාව සම්බන්ධයෙන් ලැබෙන තැගි ඇතුළු අනෙකුත් ගෙවීම් සඳහා බදු අය කෙරේ.

තවද, 2017 අංක 24 දරන දේශීය ආදායම් පනතේ 5 (3) වගන්තියට අනුව, සියලුම පූර්ණ කාලීන සේවකයන්ට සමාන කොන්දේසි මත ප්‍රතිලාභ අත්වන අවස්ථාවකදී, පුද්ගලයෙකුගේ දන්ත, වෛද්‍ය හෝ සෞඛ්‍ය රක්ෂණ වියදම් නිදහස් කිරීම හෝ ප්‍රතිපූරණය කිරීම රැකියා ආදායමෙන් බැහැර කර ඇත.

ලබා දී ඇති උදාහරණයට අනුව, සමාගමට ඇති පක්ෂපාතිත්වය සැලකිල්ලට ගනිමින් සමාගම විසින් අරුණ මහතාට වෛද්‍ය බිල්පත ප්‍රතිපූරණය කරන ලද අතර මෙම ප්‍රතිලාභය එකම ශ්‍රේණියේ සියලුම පූර්ණ කාලීන සේවකයන්ට සමාන කොන්දේසි යටතේ ලබා ගත නොහැක.

එබැවින් එවැනි ප්‍රතිලාභයක් අරුණ මහතාගේ ආදායම් බද්දට යටත් වේ.

(ලකුණු 05)

2022 ජූලි විභාගය

03 වන ප්‍රශ්නය

සීමාසහිත රන් කහට සමාගම, හේ අපනයනයේ නිරත සමාගමකි. 2019/20 තක්සේරු වර්ෂය තුළදී ගංවතුර නිසා රු. මිලියන 10 ක් වටිනා හේ තොගයකට හානි සිදුවූ අතර, රක්ෂණ වන්දිය මගින් රු. මිලියන 8 ක් ආවරණය කර ගන්නා ලදී. ඉතිරි රු. මිලියන 2 වියදමක් වශයෙන් සමාගම අයකර තිබෙන අතර, එය ආදායම් බදු අරමුණු සඳහා අඩුකරගෙන තිබුණි.

බව විසින් කළ යුතු දෑ:

“සීමාසහිත හේලි සහ සමාගම එදිරිව දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් (Hayley & Co. Ltd. Vs. CIR)” නඩු තීන්දුව පදනම් කර ගනිමින් රක්ෂණයෙන් ආවරණය කරගත නොහැකි වූ තොග හානිය ආදායම් බදු සඳහා අඩු කර ගැනීමට ඉඩදිය හැකිදැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05)

2022 ජූලි විභාගය - යෝජිත උත්තර

තෙවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර :

පරිච්ඡේදය 06 - රඳවා ගැනීමේ බදු සහ ප්‍රාග්ධන ලාභ බද්ද හා බදුකරණයට අදාළ නඩු තීන්දු

Hayley & Co. Ltd Vs. CIR (3 CTC 113) නඩුවේ දී, භාණ්ඩ (විශේෂයෙන් රබර්) මිලදී ගැනීම සහ අපනයනයේ යෙදී සිටින සමාගමක සොරකම් කිරීම නිසා සේප්පුවේ තිබූ මුදල් අලාභයක් දැරීමට සිදු වූ අතර රක්ෂණ හිමිකම් පෑමෙන් පසු ශුද්ධ අලාභය පිටතට යෑමක් ලෙස ඉල්ලා ඇත.

එහිදී තීරණය වූයේ:

පිටතට යෑම යන වචනය ස්වේච්ඡාවෙන් පිටතට යන පාඩු ආවරණය කිරීමට තරම් පුළුල් බව. පිටතට යන මුදල් ලාභ ඉපයීමේ දී දරා තිබිය යුතුය. තක්සේරුකරුගේ පාඩුව ව්‍යාපාරයට ආනුෂංගික වන බැවින් අඩු කළ හැකිය.

තීන්දුවට අනුව මෙම නඩුවේ අලාභය පහත සඳහන් කරුණු මත ඉල්ලා සිටීමට අවසර දෙන ලදී;

- (1) වියදම් මෙන්ම පිටතට ගලා යාමද අඩු කළ හැකිය. එයට කැමැත්තකින් තොරව ඉවතට ගලා යාමද අඩු කළ හැකිය. මෙම සිද්ධියේ පිටතට ගලා යන ඒවාට ගංවතුර ගින්න සොරකම් ආදියෙන් අහිමි වන තොග හා මුදල් ආදිය ඇතුළත් වේ.
- (2) ඉවතට ගලා යාම් ආදායම් ජනනය කිරීම සඳහා දැරිය යුතු අතර මෙම සිද්ධියේ දී පිටතට ගලා යාම් සඳහා ඉඩ දෙනු ලැබූයේ එය ව්‍යාපාරයට ආනුෂංගික වන බැවිනි .
- (3) පාඩුව නියෝජනය කරන්නේ කාරක ප්‍රාග්ධනය මිස ස්ථාවර ප්‍රාග්ධනය නොවන අතර එබැවින් ප්‍රාග්ධන වියදමක් නොවේ.

ගණනයේදී ශුද්ධ අලාභය අඩු කිරීමට ඉඩ දේ.

(ලකුණු 05)

2022 ජනවාරි විභාගය

04 වන ප්‍රශ්නය

සුනිල් ඔහුගේ පවුල සමඟ මහනුවර වාසය කරයි. 2020/21 තක්සේරු වර්ෂය තුළදී, ප්‍රසිද්ධ ජාතික පාසැලක් ආසන්නයේ පිහිටි අක්කර 2 ක ඉඩමක් රු. මිලියන 200 ක මිලකට මිලදී ගැනීමට එහි හිමිකරු වූ පෙරේරා සමඟ ගිවිසුමකට සුනිල් එළඹුණු අතර, ඒ සඳහා රු. මිලියන 2 ක නැවත නොගෙවන තැන්පතුවක් ගෙවන ලදී. ගිවිසුමට එළඹුණු විගසම ඔහු විසින් එකක් පර්චස් 10 බැගින් වූ කැබලිවලට ඉඩම වෙන්කරන ලදී. ඉන්පසු බිම් කැබලි 3 ක් පෙරේරාට පවරන ලද අතර, ඉතිරිය මාස 2 ක කාලයක් තුළදී වෙනත් පුද්ගලයන්ට විකුණන ලදී. විකුණුම් මුදලින් ඔහු විසින් රු. මිලියන 198 ක් වූ ඉතිරි මුදල පෙරේරාට ගෙවන ලදී. මෙම සම්පූර්ණ ගනුදෙනුවෙන් සුනිල් රු. මිලියන 6 ක ලාභයක් උපයා ගත්තේය.

මබ විසින් කළ යුතු දෑ:

සුනිල් විසින් උපයන ලද ලාභය බද්දට යටත්වන ආදායමක්දැයි "රාම් ඊශ්වර එදිරිව දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් (Ram Ishwara Vs. C.I.R)" නඩුව ඇසුරෙන් පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05)

2022 ජනවාරි විභාගය - යෝජිත උත්තර

හතරවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර ::

පරිච්ඡේදය 6 - රඳවා ගැනීමේ බදු සහ ප්‍රාග්ධන ලාභ බද්ද හා බදුකරණයට අදාළ නඩු තීන්දු

රාම් ඊශ්වර එදී. දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් නඩුව ව්‍යාපාර ස්වභාවයේ ගනුදෙනුවක හෝ හුදකලා ගනුදෙනුවක ආදායම හඳුනාගැනීමට අදාළ වේ. මෙම නඩුවේ දොස්තර මහතෙකු වන බදු ගෙවන්නා ඉඩම් හිමියා හට ඉඩම මිලදී ගැනීමට රු 45000 ක නැවත නොගෙවන තැන්පතුවක් ගෙවන ලදී. ඉන්පසු ඔහු ඉඩම කොටස් වලට කඩා ඔහුට ඉඩම් හිමියට හා ඔහුගේ බිරිඳට කොටස් කිහිපයක් තබා ගෙන ඉතුරු කොටස් විකුණන ලදී. ඔහු එමගින් ලාභයක් උපයන ලද අතර එය ව්‍යාපාර ගනුදෙනුවක් ලෙස සලකන ලද අතර මෙම ගනුදෙනුවෙන් උපයන ලද ලාභය බද්දට යටත් වේ.

ඉහත ගනුදෙනුවට සමානව සුනිල් ප්‍රසිද්ධ පාසලකට සම්පව අක්කර දෙකක් මිලදී ගන්නා ලද අතර එය මාස දෙකක් ඇතුළත පර්චස් 10 බැගින් කොටස්වලට කඩා විකුණන ලදී.

රාම් ඊශ්වර එදී. දේශීය ආදායම් කොමසාරිස් නඩු තීන්දුවට අදාළ ව සුනිල් විසින් මිලදී ගන්නා ලද හා විකුණන ලද ඉඩම ව්‍යාපාර ගනුදෙනුවක ස්වභාවය දරයි එමනිසා මෙම ඉඩම් ගනුදෙනුවෙන් ලබන ලාභය බද්දට යටත් වේ.

2021 ජූලි විභාගය

04 වන ප්‍රශ්නය

සීමාසහිත හරිත සමාගමේ, වතු අධිකාරියෙකු වන සිල්වාට 2020/21 තක්සේරු වර්ෂය තුළදී හාද සැත්කමකට භාජනය වීමට සිදුවිය. ඔහුගේ දීර්ඝකාලීන සේවය සලකා බලමින්, සමාගමේ සාංගමික සමාජ වගකීම් [Corporate Social Responsibilities (CSR)] අරමුදල භරහා රු. මිලියන 1.2 ක විශේෂ එකවර ගෙවීමක් සමාගම විසින් ඔහු වෙත ලබාදෙන ලදී. ඔහු ලද විශේෂ එකවර ගෙවීම 2020/21 තක්සේරු වර්ෂයේ ඔහුගේ ආදායම් බදු සඳහා යටත්වන බව සිල්වාගේ බදු උපදේශකවරයා විසින් ඔහුට දන්වන ලදී.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

සීමාසහිත හරිත සමාගමෙන් ලැබුණු විශේෂ එකවර ගෙවීම, සිල්වාගේ බද්දට යටත්වන ආදායමක් දැයි, ඔහුම නිශ්චිත නඩු තීන්දු ඇසුරින් පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05)

2021 ජූලි විභාගය - යෝජිත උත්තර

හතරවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර :

පරිච්ඡේදය 6 - රඳවා ගැනීමේ බදු සහ ප්‍රාග්ධන ලාභ බද්ද හා බදුකරණයට අදාළ නඩු තීන්දු

සපයා ඇති තොරතුරු අනුව සී/ස හරිත සමාගම සිල්වා මහතාගේ දීර්ඝ කාලීන විශිෂ්ට සේවය සැලකිල්ලට ගනිමින් හදවත් සැත්කමක් කිරීමට ඔහුට රු මිලියන 1.2 ක් එකවර ගෙවීමක් සිදු කර ඇත.

ක්‍රීඩා ඵදී. ආදායම් බදු කොමසාරිස් නිදී ඔහුගේ සුවිශේෂී සේවය අගය කරනු පිණිස සේවායෝජකයා (සමාගම) ප්‍රසාද දීමනා යනුවෙන් හඳුන්වනු ලැබූ විශේෂ ගෙවීමක් කරනු ලැබීය. මෙම ගෙවීමේ චේතනාව සමාගම වෙත කරන ලද දීර්ඝ කාලීන සේවාවක් මිස සමාගමට කරන ලද ඔහුගේ සේවාවන් සැලකිල්ලට නොගත් බව අධිකරණය පැහැදිලි කළේය. එබැවින් ක්‍රීඩා වෙත කරන ලද මෙම ගෙවීම වෙත කරන ලද පුද්ගලික ගෙවීමක් වන අතර රැකියාවෙන් ලද ලාභයක් නොවේ.

මෙම නඩුවේ දී සිල්වාට එකවර මුදලක් ලැබී ඇත්තේ රැකියාවට අදාළව තැග්ගක් නොවන අතර එය හාද සැත්කමක් නිසා සිදු වූවක් බවත් සමාගම විසින් ඔහුගේ සේවය ඇගයීමක් වශයෙන් සිදුකළ බවත්ය. එබැවින් ඒ මත ආදායම් බදු අය නොකෙරේ.

2021 ජනවාරි විභාගය

04 වන ප්‍රශ්නය

සීමාසහිත X සමාගම, ඖෂධ ව්‍යාපාරයක නියැලී සිටියි. 2020 ජනවාරි මාසයේදී සොරකම් කිරීම නිසා මුදලින් රු.600,000/- ක අලාභයක්, සමාගමට දැරීමට සිදුවිය. පසුව පොලීසිය විසින් රු.100,000/- ක මුදලක් සොයාගත් අතර, 2020 මාර්තු මාසයේදී රු.200,000/- ක වන්දි මුදලක් රක්ෂණ සමාගමෙන් ලැබුණි. සමාගම, රු.300,000/- ක ශුද්ධ අලාභය ආදායම් බදු වගකීම ගණනය කිරීමේදී ඉඩදෙන වියදමක් වශයෙන් අඩුකරගෙන තිබුණි. නමුත්, සහකාර කොමසාරිස්වරයා එම මුදල සඳහා ඉඩදී නොතිබුණි.

ඔබ විසින් කළ යුතු දෑ:

"සීමාසහිත හේලි සහ සමාගමට එදිරිව ආදායම් බදු කොමසාරිස්" (Heyley & Co. Ltd. Vs CIR) නඩු තීන්දුවේ තීරණය මත පදනම්ව රු.300,000/- ක ශුද්ධ අලාභය, බදු අරමුණු සඳහා ඉඩදෙන වියදමක් ලෙස සැලකිය හැකිදැයි පැහැදිලි කරන්න. (ලකුණු 05)

2021 ජනවාරි විභාගය - යෝජිත උත්තර

හතරවන ප්‍රශ්නය සඳහා යෝජිත උත්තර ::

පරිච්ඡේදය 06 - රඳවා ගැනීමේ බදු සහ ප්‍රාග්ධන ලාභ බද්ද හා බදුකරණයට අදාළ නඩු තීන්දු

සී/ස හේලි සහ සමාගමට එදිරිව ආදායම් බදු කොමසාරිස් නඩුවේ හේලිස් සමාගම පාරිභෝගික ද්‍රව්‍ය මිලදී ගැනීමේ සහ අපනයනය කිරීමේ ආයතනයක් ලෙස කටයුතු කළ අතර, සේප්පුවේ තබන ලද මුදල් සොරුන් විසින් සොරා ගැනීම නිසා පාඩුවක් ලබා රක්ෂණය අඩු කළ පසු අලාභය වියදමක් වශයෙන් ඉල්ලා සිටින ලදී.

නඩු තීරණයට අනුව මෙම නඩුවේදී පාඩුව පහත පදනම් මත ඉල්ලීමට ඉඩ දෙන ලදී.

- 1 පාඩු ද ඇතුළුව වියදම් අඩු කළ හැකිය. එයට ස්වේච්ඡා නොවන පාඩු වියදම් එනම් තොග සහ මුදල් ගං වතුරෙන් හානි වීම්, ගිනි සහ සොරකම් කිරීම් ඇතුළත් පාඩු වියදම්ද ඇතුළත් වන බව.
- 2 ආදායම් ඉපදීමේදී එම පාඩු වියදම් උද්ගත වී තිබිය යුතුය. මෙම නඩුවේදී ව්‍යාපාරික කටයුතු අතර හට ගෙන තිබූ නිසා පාඩු වියදම් වලට ඉඩ දෙන ලදී.
- 3 පාඩුව කාරක ප්‍රාග්ධනය නියෝජනය කරන අතර එය ස්ථාවර ප්‍රාග්ධනයට අයත් නොවන අතර ප්‍රාග්ධන වියදමක් යන්නට ඇතුළත් නොවේ.

ඒ අනුව රු. 300,000/- මුදල් සොරකම හේතුවෙන් වූ අලාභය බදු අරමුණු සඳහා ඉඩ දෙන වියදමක් ලෙස සැලකේ.

(ලකුණු 05)